

MOZAIKA SPOMIENOK NA PROFESORA KINCLA

PETER BLAHO

Keď som dostal od kolegov z Katedry právnej histórie Právnickej fakulty Univerzity Karlovej v Prahe lákavú ponuku napísať príspevok do pamätnice profesora Kincla, cítil som sa síce poctený, ale bol spočiatku rozhodnutý zdvorilo odmietnuť. Nie je totiž jednoduché napísať čtivým, obyčajne esejistickým slohom v literárnej skratke pár spomienkových myšlienok beztak roztrúsených kdesi v dávno zabudnutých chvíľach života svojho. Po krátkom premýšľaní odznelo predsa len moje pozitívne rozhodnutie.

A tak tu dnes v tichu svojej pracovne sadám za pracovný stôl a chystám sa zhromaždiť niekoľko, ako som naznačil, roztrúsených spomienok na muža, s ktorým ma spájalo viac než dve desaťročia neviditeľné puto rovnakého profesionálneho záujmu. Chystám sa pozbierať myšlienky na svojho staršieho, vážneho kolegu, učiteľa a vedca, ktorý si za pracovný stôl už nikdy nesadne.

S profesorom Kinclom som sa osobne zoznámil v rokoch sedemdesiatych, keď už pôsobil ako docent na Karlovej Univerzite v plnom rozkvele svojich tvorivých síl. Jasne sa dnes rozepamätávam ako vtedy, keď ja som začínal svoju romanistickú dráhu obhajobou kandidátskej dizertácie, sa pán profesor Kincl ochotne a s nadšením ujímal úlohy oponenta, ktorú na seba vzal rád, lebo mu ležal na srdci rozvoj disciplíny, pre ktorú sa v tých časoch nenašlo dostatok pochopenia na úradných miestach. Jasne sa dnes rozepamätávam, ako ťažko niesol tento stav nemilosti k všetkému, čo vtedy na našich univerzitách súviselo s rímskym právom a na čo nezabudol opätovne upozorniť ani pri mojej kandidátskej obhajobe v Bratislave vyslovujúc uspokojenie nad tým, že po mnohých rokoch má príležitosť zúčastniť sa na romanistickej obhajobe. Ba môžem celkom nekromne povedať ako chválil bratislavskú univerzitu, že v porovnaní s pražskou našla viac odvahy a umožnila romanistickú obhajobu.

Ak tu teraz uvádzam práve túto bratislavskú udalosť, konám tak z dvoch pohľadov. Po prvé, o profesorovi Kinclovi sa všeobecne vedelo, že nerád opúšťa svoju Prahu. Preto som so zadostučinením kvitoval jeho ochotu podniknúť namáhavú cestu vlakom do Bratislavy a podstúpiť aj „strasti“ hotelového ubytovania. Po druhé, napriek svojej vysokej autorite, ktorú požíval vo fakultných

a univerzitných kruhoch v Prahe, sa ani profesorovi Kinclovi nepodarilo v širšej miere presadiť rímske právo do právnického štúdia a ani sám sa tejto vedecko-pedagogickej disciplíne nemohol úplne venovať. Táto skutočnosť vysvetľuje okrem iného príčinu, pre ktorú sa jeho pedagogický a vedecký záujem koncentroval nielen na rímske právo, lež i na raný stredovek.

V ďalších mesiacoch a rokoch som sa s profesorom Kinclom stretol mnoho ráz. Z každého stretnutia s ním som nadobúdal viac a viac pevné presvedčenie o jeho hlbokej vedeckej erudícii a dôsledne pestovanej akribii. Pôsobil na mňa predovšetkým rozhladom vo svojom obore, pôsobil na mňa ako človek s hlboko a trvalo zakotveným citom pre exaktné pestovanie práva a právnej histórie pre čo mu práve pramene rímskeho práva dávali široký a pevný základ i keď musím otvoreno priznať, že naše stretnutia neboli časté. Vždy som však pocítoval jeho úprimný záujem o rozvoj romanistiky v Bratislave, vždy som vycítil, že si chce so mnou od srdca „popovídať“.

V debatách s ním som mal možnosť oboznámiť sa aj s plánmi o jeho najbližších publikačných zámeroch, pričom nikdy nezabudol skromne dodať, že jeho práca nie je dokonalá. Vo vzdialenej Bratislave som bol vždy dobre informovaný o tom, na čom práve pracoval. Ak opomeniem jeho monografické spisy o právnom postavení otrokov – tie napísal, resp. dokončil pred tým, než som ho spoznal – tak rád spomínam na jeho prekladateľskú aktivitu s jasným cieľom a jednoduchým zámerom: poskytnúť svojim študentom v seminári rímskeho práva právnické texty (dvojzväzkové „Texty ke studiu obecných dějin státu a práva. Starověk“ alebo „GAIUS. Učebnice práva ve čtyřech knihách“). Najmä úplný český preklad Gaiových Institutiones sa stal nepostrádateľnou príručkou mladých právnikov. Keď mi v roku 1981 podpisoval v Prahe venovanie k Inštitúciám a ja som prejavil záujem o napísanie recenzného článku, opäť sa ukázala jeho typická skromnosť: požiadal ma – úplne zbytočne – o zhovievavosť. Myslel to vážne, ale ja som už vopred vedel, že jeho slovám netreba prikládať vážnosť. Jeho preklad verne odráža myšlienkové poradie originálu a keď som článok dokončil, v závere som konštatoval význam tohto prekladu a nič na tomto konštatovaní nemienim zmeniť ani dnes: „Týmto dielom sa zmenšila medzera medzi československou právnou romanistikou a krajinami s vyspelou prekladateľskou tradíciou a zostane preto veľkou zásluhou prof. Kincla, že zachoval pro naše mladé právnické generácie tento staroveký právnický spis závažnej hodnoty“ (Právněhistorické studie 27, 1986).

Gaiove Inštitúcie boli mojou druhou príležitosťou uverejniť príspevok týkajú sa literárnej tvorby profesora Kincla. Prvou reakciou bol však môj referujúci článok k jeho „Servus suis nummis emptus“. Ešte raz som venoval pozornosť jeho literárnej práci a to v čase, keď vyšla tlačou rozsiahla učebnica „Všeobecných dějin státu a práva“ (1983). To bol jediný príspevok v ktorom som sa v názore na postavenie rímskeho práva vo všeobecných dejinách štátu a práva s profesorom Kinclom rozchádzal.

Profesor Kincl sa intenzívne staral aj o právnický dorast. Tu som mal možnosť sledovať jeho konkrétne kroky pri študentskej vedeckej odbornej činnosti z ktorej dokázal napriek známym nedostatkom (formálnosť, všeobecne nízka úroveň, neobjektívne hodnotenie apod.) vyťažiť maximum. Jedna študentská práca sa pod jeho vedením dočkala aj zverejnenia v Právnehistorických studiách. Videl som ako uvážene a s veľkým porozumením pre vedeckú pravdu predsedal komisiám keď kandidáti s rešpektom pristupovali k obhajobe svojich dizertácií. A tu profesor Kincl vždy dokázal bravúrne uviesť s ohromnou ľahkosťou najťažšie partie predloženej práce a vedel ich doplniť vhodnými a jasnými príkladmi z histórie. Osobný šarm, ktorý z neho vyžaroval, sa pri odborných debatách tým viac zvýrazňoval, čím viac bolo treba argumentovať. Takto vychoval nejedného adepta právnej vedy, takto priviedol nejedného dizertanta k úspešnému ukončeniu dizertačnej práce.

Ešte dve osobné spomienky mi utkveli hlboko v pamäti, lebo obidve vykresľujú veľmi jasne povahové črty profesora Kincla. V roku 1986 som dokončoval bibliografiu romanistických štúdií. Tešil som sa ako do nej zahrniem Kinclom avizovaný a dávnejšie pripravovaný preklad slávnych súdnych procesov Marka Tullia. Toto desideratum pripravoval veľmi starostlivo a vari k žiadnemu svojmu dielu nepristupoval tak zodpovedne; ako by bol tužil, že bude jeho posledným. Do bibliografie sa však nedostalo a ja som veľmi ľutoval, ako nám chýba preklad tohto významného neprávnického prameňa.

Druhá spomienka je spätá s osobným sporom dvoch známych právnych romanistov. Do kontroverzie medzi nimi sa profesor Kincl dostal ako nezainteresovaný, ktorý nič nezavinil, ale na ktorom by mohol eventuálne zostať tieň podozrievania. V telefonickom rozhovore mi vysvetľoval delikátnosť celej záležitosti a záležalo mu na tom – vycítil som to z jeho hlasu – aby sa vec urovnala a v tom duchu ma požiadal o sprostredkovanie odkazu. Nezniesol, aby sa nespravedlivosť spájala s jeho osobou.

Profesora Kincla som nepoznal natoľko dobre, aby som sa tu zmieňoval o všetkých stránkach jeho osobnosti. Dnes, pravda, ľutujem, že naše vzájomné kontakty boli sporadické a obmedzovali sa len na vedecké a didaktické problémy oboru, ktorý profesor Kincl tak miloval, na rímske právo. Ľutujem to o to viac, že v posledných rokoch, keď nastala renesancia štúdia rímskeho práva, mohli sme obaja prísť do užšieho kontaktu, ľutujem to o to viac, že dnes už nie je možné vrátiť čas späť. Zostáva však ešte jediný, a to zachovať Kinclov vedecký a ľudský odkaz, rozvíjať ho ďalej v našej každodennej univerzitnej práci.